

КАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АВГУСТИНА ВОЛОШИНА
Кафедра філософії, богослов'я та гуманітарних наук

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

**ІНСТИТУТ КАПЕЛАНСТВА В УМОВАХ
СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ**

Спеціальність 041 Богослов'я

Галузь знань 04 Богослов'я

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 27 серпня 2020 р.

Гарант освітньої програми

Викладач дисципліни

Анотація

Курс має на меті познайомити студентів з особливістю служіння священика у війську. Капеланство в Україні, його історія, сучасність, перспективи має велике значення, курс передбачає узагальнення аналітично-практичного досвіду капеланства в Україні та інших країнах світу та сприяння у науково-теоретичному супроводженні заходів щодо впровадження служби військових священиків у Збройних Силах України, Національній поліції України, Національній гвардії України, Державній прикордонній службі України, а також госпітального капеланства.

Програма спрямована на:

- вивчення концепції душпастирської опіки у Збройних Силах України та інших військових формуваннях;
- науково-теоретичне обґрунтування та узагальнення практичного досвіду капеланства в Україні та інших країнах світу (підготовлено та проведено в Україні 6 міжнародних науково-практичних військово-християнських конференцій, більше 30 круглих столів та семінарів-тренінгів із залученням для роботи на них провідних іноземних експертів);
- навчання священиків українських церков щодо особливостей організації душпастирської опіки у військових та правоохоронних структурах;
- знайомство з нормативно-правовими документами щодо створення служби військових священиків у військових та правоохоронних структурах, а також безпосередній участі у створенні цієї служби.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-	Характеристика навчальної дисципліни
-------------------------	--	--------------------------------------

	кваліфікаційний рівень	денна	заочна
Кількість кредитів -6	магістр	Вибіркова	
Модулів – 2	Галузь знань: 04Богослов'я Спеціальність:041 Богослов'я	Семестр:	
Змістових модулів – 2		1	-
Загальна кількість годин -180		Лекції	
Тижневих годин 4		24	-
		Практичні, семінарські	
		14	-
	Самостійна, індивідуальна робота		
	112	-	
Вид контролю: екзамен			

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Теоретичні аспекти душпастирської опіки військовослужбовців

ТЕМА 1. Норми чинного законодавства України.

Права на релігійну свободу для військовослужбовців. Аргументи противників ідеї присутності представників релігійних організацій в структурі ЗСУ. Церков та релігійні об'єднання - відділи по співпраці з ЗСУ. Всеукраїнське міжконфесійне релігійне християнське – військове братство. Рада у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони України.

ТЕМА2. Багаторічний досвід інституту капеланства в розвинених країнах.

Приклад військової служби в Старому та Новому Завітах. Інститут капеланів у збройних силах США. Інституту військових капеланів у Західній Європі .

ТЕМА 3. Основні засади душпастирської опіки військовослужбовців

«Концепція душпастирської опіки у Збройних силах України». Методичні рекомендації органам військового управління щодо залучення священнослужителів тих церков (релігійні організації), віруючі яких служать у Збройних силах України до духовного, морально – етичного та військово – патріотичного виховання.

ТЕМА 4. Специфіка душпастирювання військовослужбовців.

Служіння священника в Збройних Силах та інших військових формуваннях України. Обов'язки . Головне призначення душпастирства

Змістовий модуль 2

Практичні аспекти душпастирської опіки військовослужбовців в умовах сучасної України

ТЕМА 5. Присутність православного священнослужителя в армії як присутність Церкви.

Звершення євхаристії в армії для воїнів – членів Церкви. Істина про людину як особистісну інаковість. Істина про світ – як динамічний призив Бога людям. Істинна онтологія церковного єднання і спілкування.

ТЕМА 6. Сучасний стан душпастирської опіки військовослужбовців в Україні.

Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Надуважність. Перебільшене реагування. Заторможеність емоцій. Агресивність. Порушення пам'яті та концентрації уваги. Думки про самогубство. Почуття провини за те, що залишився живим.

ТЕМА 7. Душпастирська опіка ветеранів війни.

Процес адаптації. Ступінь впливу оточуючої обстановки. Моральні конфлікти, пов'язані з подіями. Зловживання алкоголем для зниження рівня тривожності та зняття емоційної напруги. Психологічній деформації, зниження моральних якостей. Період наслідків. Робота з сім'ями військовослужбовців, що повернулися з АТО.

2. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви змістовних модулів	Аудиторні		Позааудиторні		Примітки
		Лк	п/з	сам.	інд	
МОДУЛЬ I. Теоретичні аспекти душпастирської опіки військовослужбовців.						
1	Норми чинного законодавства України. Права на релігійну свободу для військовослужбовців	4	2	20		
2	Багаторічний досвід інституту капеланства в розвинених країнах	4		20		
3	Основні засади душпастирської опіки військовослужбовців	4	4	20		
4	Священик для душпастирювання в Збройних Силах та інших військових формуваннях України	4	4	20		МК1
МОДУЛЬ II: Практичні аспекти душпастирської опіки військовослужбовців в умовах сучасної України						
5	Присутність православного священнослужителя в армії як присутність Церкви	2	2	10		
6	Сучасний стан душпастирської опіки військовослужбовців в Україні	2		10		
7	Душпастирська опіка ветеранів війни	4	2	12		МК2
Іспит						
РАЗОМ		24	14	60		

3. Теми практичних занять

№ з/	Назва теми	Кількість годин
1.	Приклад військової служби в Старому та Новому Завітах	2
2.	Співпраця Церкви та держави в 90 – х роках	4
3.	Закон України «Про душпастирську опіку військовослужбовців».	4
4.	Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).	4
Разом:		14

4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Права на релігійну свободу для військовослужбовців	20
2.	Значення капеланства у французькій армії. Інститут капеланів у збройних силах США	20
3.	Розвиток капеланства в Україні	20
4.	Капеланство і війна в Україні (2014 — дотепер)	20
5.	Духовно – патріотично виховання військовослужбовців в Україні	10
6.	Робота з сім'ями військовослужбовців, що повернулися з АТО	10
7.	Синодальне управління військового духовенства ПЦУ	12
Разом:		112

5. Індивідуальні завдання

Індивідуально-консультативна робота включає підготовку та захист студентом рефератів, а також конспект праць (монографій і статей) відомих богословів та психологів.

Орієнтовний перелік тем рефератів:

1. Капеланство і зброя : у православ'ї та католицизмі
2. Капелани Збройних Сил України
3. Рада у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони України.
4. Духовно – патріотично виховання військовослужбовців в Німеччині
5. Положення про службу військового духовенства у ЗСУ
6. Православні душпастирі УПА
7. Капеланство НАТО
8. Воїни особливо шановані православними вірянами в Україні як святі
9. Перший український батальйон військових капеланів
10. Християнство і війна
11. Українське євангельське капеланство

12. Уніформа капелана

6. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Інститут капеланства в умовах сучасної України» викладач використовує наступні **групи методів навчання:**

1. Словесні (лекція, бесіда, обговорення, інструктаж).
2. Наочні (ілюстрація, демонстрація (з використанням першоджерел представників нерелігійних утворень, таблиць та схем, електронних презентацій, показ відеолекцій).
3. Практичні (опитування на практичних заняттях; виконання тестових завдань; робота з підручником, першоджерелами; виконання індивідуальних завдань самостійної роботи (див. вище); контрольні роботи).

7. Методи контролю

Викладач використовує наступні групи методик контролю знань студентів, які вивчають навчальну дисципліну «Інститут капеланства в умовах сучасної України»:

1. Методи усного контролю (монологічна відповідь студента на окреме питання теми практичного заняття у індивідуальній та фронтальній формах; запитально-відповідна бесіда під час роз'яснення проблемного питання на практичному занятті; залік у формі усної відповіді на два запитання з переліку питань).
2. Письмовий контроль (виконання індивідуальної самостійної роботи; модульна контрольна робота; дидактичні тестові завдання).
3. Методи практичного контролю (перевірка змістового наповнення електронної презентації).

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Практичні заняття							Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	
4	4	4	4	4	4	6	30
Індивідуальна самостійна робота				Індивідуальна самостійна Робота			20
10				10			
Модульна контрольна робота № 1				Модульна контрольна робота № 2			50
25				25			
Всього:							100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9.Рекомендована література

Базова

1. Коханчук Р. М. Душпастирська опіка військових./ Видання 2-е розширене та доповнене. – Київ, 2004. – 220 с.
2. Калениченко Т., Коханчук Р. Бути поруч. Основи військового капеланства для військових і волонтерів./ 2-е видання, розширене і доповнене. – К.: Вид-во «Маханаим Принт», 2017.– 64 с.

Допоміжна

1. Гончаренко, Г. Православ'я і правопорядок [Текст] / Г. Гончаренко // Міліція України. – 2002. – № 5. – С. 18, 19.
2. Єленський, В. Духовний супровід у Збройних силах України: дискусії і перспективи [Текст] / В. Єленський // Людина і світ. – 2001. – № 11-12. – С. 2–8.
3. Забзалюк, Д. Е. Душпастирська служба українських військових формацій першої половини ХХ ст. [Текст] : монографія / Д. Е. Забзалюк. – Л. : ЛьвДУВС, 2012. – 188 с. Сьомін, С. Церква і армія: партнерство чи поглинання? [Текст] / С. Сьомін // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 10. – С. 99–104.
4. Коханчук Р.М. Душпастирська опіка військовослужбовців в арміях зарубіжних країн. – К., 2000. – 92 с.
5. Мозговой С., Данилов Н. Роль института военных священников в зарубежных армиях // Зарубежное военное обозрение. – 1997. - №3. – С. 12
6. Петрушко, Ю. Пастир іде до курсантів [Текст] / Ю. Петрушко // Міліція України. – 2002. – № 5. – С. 18.
7. Якимович Богдан // «Вооруженные Силы Украины (очерк истории)», изд. Институт украиноведения им. И. Крипякевича НАН Украины и «Просвита», г. Львов, 1996 г. Проблемы и перспективы становления института капелланов Вооруженных Сил Украины и опыт НАТО

